

مجموعه مقالات چهارمین کنفرانس ملی مهندسی مخازن هیدروکربوری و صنایع بالادستی
۷ خرداد ۱۳۹۴، ایران، تهران، مرکز همایش‌های صدا و سیما
مجری: اهم اندیش‌انرژی کیمیا ۸۸۶۷۱۶۷۶ - ۰۲۱
www.Reservoir.ir

مشبک کاری و اهمیت انتخاب نوع آن

sourena76@yahoo.com
rasoolkhosravianian@yahoo.com

سورنا جعفری زاده^۱، رسول خسروانیان^۲، بیژن اقبال پور^۳
^۱ دانشجوی کارشناسی ارشد دانشگاه صنعتی امیرکبیر
^۲ عضو هیئت علمی دانشکده نفت دانشگاه صنعتی امیرکبیر
^۳ دانشجوی کارشناسی ارشد دانشگاه صنعتی امیرکبیر

چکیده:

بررسی تاثیر پارامترهای مختلف بر داده‌های چاه آزمایشی نقش بسیار مهمی در مخازن نفت سنگین دارد. یکی از این پارامترها، میزان مشبک کاری سازندهای نفتی در نمودارهای چاه آزمایشی است که خود را به صورت پوسته نشان می‌دهد و مهم‌ترین بخش در تکمیل یک چاه، مشبک کاری لایه بهره‌دهی آن است. این عمل به این معنی است که بین لایه تولیدکننده و داخل چاه ارتباط برقرار نمایند تا نفت و گاز از سازند به درون حفره چاه راه پیدا کرده و سرانجام به سطح برسد. در سال‌های اخیر روش‌های جدیدی برای انجام این عملیات معرفی شده‌اند، اما استفاده از مشبک‌کننده‌های گلوله‌ای و شهاب فلزی کمکان شیوه معمول مشبک کاری در سراسر جهان به حساب می‌آیند. استفاده از این مواد علاوه بر وجود خطرات احتمالی جانی در هنگام استفاده باعث بوجود آمدن خسارات بسیاری به چاه و سازند توسط زائادات مشبک کاری گشته و مشکلات فراوانی را بوجود می‌آورند. در این مقاله به بررسی انواع مشبک کاری‌ها و استفاده از لیزر برای انجام این عملیات می‌باشد. استفاده از لیزر علاوه بر کاهش خطرات روش‌های معمول، مزایای بسیار زیادی مانند افزایش تراوایی و عدم نیاز به عملیات تحریک، نفوذ کنترل شده و زاویه‌دار در سازند و عدم آسیب به چاه و لوله جداری را به دنبال دارد. نتایج بدست آمده نشان می‌دهد که می‌توان با استفاده از این تکنولوژی و شبیه‌سازی مخزن و تحلیل داده‌های چاه آزمایشی آن میزان مشبک کاری بهینه لایه نفتی را برای کاهش میزان آسیب به سازند و افزایش ضریب بهره‌دهی چاه تعیین نمود. واژه‌های کلیدی: مشبک کاری، لیزر، کاهش میزان آسیب سازند، ضریب بهره‌دهی چاه

مجموعه مقالات چهارمین کنفرانس ملی مهندسی مخازن هیدروکربوری و صنایع بالادستی

۷ خرداد ۱۳۹۴، ایران، تهران، مرکز همایش‌های صدا و سیما

مجری: اهم اندیشان انرژی کیمیا ۸۸۶۷۱۶۷۶ - ۰۲۱

www.Reservoir.ir

۱- مقدمه

مشبک کاری آخرین مرحله دسترسی به نفت خام یا گاز موجود در اعماق زمین است. مشبک کردن لوله جداری چاه، بخش اصلی عملیات تکمیل آن می‌باشد. قسمت عمده تکمیل یک چاه مشبک کردن لایه تولیدی آن می‌باشد. با این عمل ارتباط بین لایه تولیدی و چاه انجام می‌پذیرد. برای برقراری این ارتباط نیاز است که جداری پوششی چاه توسط گلوله های مشبک کاری سوراخ گردد. پس از مشبک کاری و ارتباط چاه با سنگ مخزن سیال بدون چاه جریان یافته و امکان تولید از چاه مهیا می‌گردد. میزان تولید از چاه با انتخاب فواصل مناسب جهت مشبک کاری، بهینه سازی طول شبکه ها، تراکم و زاویه گلوله ها ارتباط مستقی دارد. در چاه های جداری شده گازی و نفتی تکمیل چاه و ایجاد ارتباط بین سازند و ستون چاه از مشبک کاری استفاده می‌شود. انتخاب اعماق مشبک شده پس از مطالعه کامل سنگ مخزن، بررسی نمودارهای مربوط به مخزن صورت می‌گیرد. نتیجه ماه ها تلاش برای حفر چاه و تکمیل چاه به صحت عملیات مشبک کاری وابسته است و لذا دقت بالایی را می‌طلبد.

۲- پارامترهای مشبک کاری

مهمترین خصوصیات مشبک ها را می‌توان در چهار پارامتر خلاصه کرد. این پارامترها به شرح ذیل می‌باشند که در شکل نیز به تصویر درآمده اند:

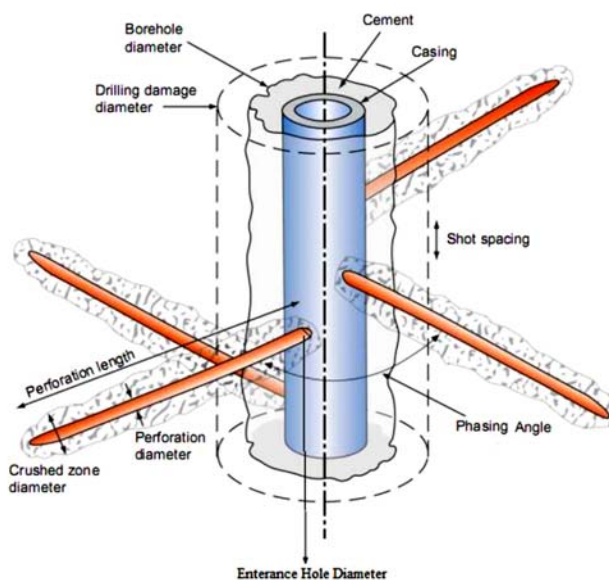
- عمق نفوذ (Penetration Depth)
- قطر مشبک (Perforation Diameter)
- زاویه ایجاد مشبک (Perforation Phasing)
- تعداد مشبک ها در یک فوت (دانسیته مشبک کاری) (SPF)

مجموعه مقالات چهارمین کنفرانس ملی مهندسی مخازن هیدروکربوری و صنایع بالادستی

۷ خرداد ۱۳۹۴، ایران، تهران، مرکز همایش‌های صدا و سیما

مجری: اهم اندیشان انرژی کیمیا ۸۸۶۷۱۶۷۶ - ۰۲۱

www.Reservoir.ir

شکل ۱: تصویری از نحوه‌ی مشبک‌کاری

۱-۲ عمق نفوذ مشبک

مهمترین عامل در طراحی عملیات مشبک‌کاری است. هر چه عمق نفوذ مشبک‌ها بیشتر باشد، مشبک‌ها عملکرد بهتری داشته و تولید بیشتر خواهد بود. جریان در مشبک‌ها خطی بوده و جریان متلاطم مشاهده خواهد شد.

عمق نفوذ مشبک‌ها را می‌توان از رابطه زیر محاسبه نمود:

$$L_{pa} = L_p \left(\frac{9/5}{d} \right)$$

L_p = عمق نفوذ مشبک‌ها در جداری ۹/۵ اینچ و سیمان پشت آن است.

D : قطر جداری غیر از ۹/۵ اینچ

L_{pa} : عمق نفوذ در جداری غیر از ۹/۵ اینچ

مجموعه مقالات چهارمین کنفرانس ملی مهندسی مخازن هیدروکربوری و صنایع بالادستی
 ۷ خرداد ۱۳۹۴، ایران، تهران، مرکز همایش‌های صدا و سیما
 مجری: اهم اندیشان انرژی کیمیا ۸۸۶۷۱۶۷۶ - ۰۲۱
 www.Reservoir.ir

۲-۲ قطر مشبک‌ها

هر چه قطر تونل ایجاد شده توسط مشبک کاری بزرگتر باشد چاه عملکرد جریانی بهتری خواهد داشت و از میزان افت فشار کاسته خواهد شد. هر چند این اثر در مقایسه با عمق نفوذ از اهمیت بسیار کمتری برخوردار است.

۳-۲ تراکم گلوله‌ها (دانسیته گلوله‌ها) (SPF)

تعداد گلوله‌ها در واحد طول را دانسیته مشبک کاری گویند. هر چه تعداد گلوله‌ها در واحد بیشتر باشد تراکم گلوله‌ها بیشتر خواهد بود و فاصله بین مشبک‌ها کمتر خواهد شد به طور کلی فاصله بین مشبک‌ها از رابطه زیر بدست می‌آید:

$$h(ft) = \frac{1}{SFP}$$

$$h(in) = \frac{12}{SFP}$$

به طور مثال در شکلیک به صورت 4SPF در هر فوت ۴ گلوله شلیک می‌شود و در شلیک به صورت 6SPF در هر فوت ۶ گلوله شلیک می‌شود بنابراین فاصله بین گلوله برابر خواهد بود با:

$$h(4SPF) = \frac{1}{4} = 0.25 \text{ ft} = 3 \text{ in}$$

$$h(6SPF) = \frac{1}{6} = 0.166 \text{ ft} = 2 \text{ in}$$

$$1SPF < Shot Density < 16SPF$$

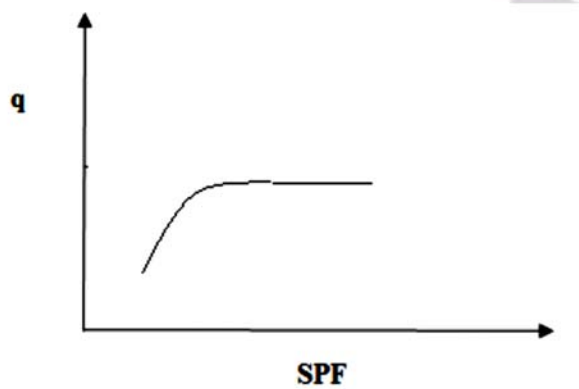
تراکم کم گلوله‌ها (Low Shot Density) در چاه‌های که در مخازن با نفوذ پذیری بالا تکمیل شده‌اند و PI بالایی دارند و یا چاه‌های تزریقی که دبی تزریقی کنترل شده‌ای دارند کاربرد دارد و مشبک کاری با تراکم بالا (High Shot Density) برای مخازن با تراوایی کم و مخازنی که برای تولید نشدن نیاز افت فشار کم در نزدیکی دیواره چاه می‌باشند کاربرد دارد. به طور خلاصه:

مجموعه مقالات چهارمین کنفرانس ملی مهندسی مخازن هیدروکربوری و صنایع بالادستی
 ۷ خرداد ۱۳۹۴، ایران، تهران، مرکز همایش‌های صدا و سیما
 مجری: اهم اندیشان انرژی کیمیا ۸۸۶۷۱۶۷۶ - ۰۲۱
 www.Reservoir.ir

$K \uparrow \quad SPF \downarrow$

$K \downarrow \quad SPF \uparrow$

هر چه دانستیه مشبک کاری بیشتر شود موجب کاهش مقاومت جداری خواهد شد. استفاده از ۴ گلوله در فوت دارای میزان شخص بهره دهی برابر با طول معادل با حفره باز است. بنابراین افزایش دانستیه مشبک کاری از حدی بیشتر تأثیر بر روی دبی جریان نمی گذارد.

شکل ۲: رابطه ی دبی جریان و دانستیه مشبک کاری

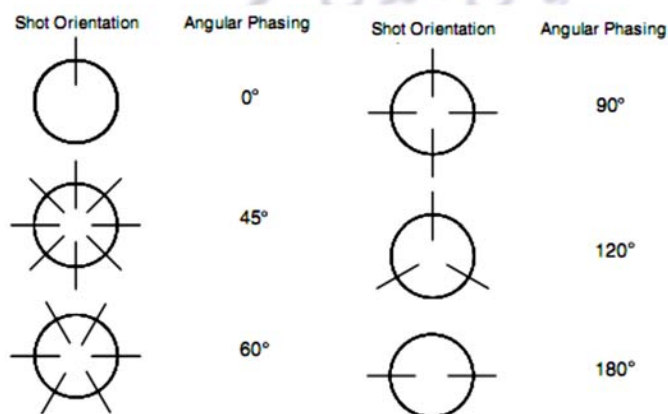
۲-۴ آرایش مشبک ها (Shot Phasing)

جهتی که گلوله های مشبک کننده شلیک می شوند با یکدیگر زاویه ای می سازد که آرایش های مختلفی را پدید می آورد. ۹ می توان مشبک ها را نسبت به موقعیت چاه و شرایط عمل مشبک کننده ها در یک جهت قرار داد که به آن آرایش نواری Stripping گفته می شود. همچنین این گلوله های می توانند زوایای دیگری نیز با هم بسازند که در شکل زیر مشاهده می شود.

مجموعه مقالات چهارمین کنفرانس ملی مهندسی مخازن هیدروکربوری و صنایع بالادستی
 ۷ خرداد ۱۳۹۴، ایران، تهران، مرکز همایش‌های صدا و سیما
 مجری: اهم اندیشان انرژی کیمیا ۸۸۶۷۱۶۷۶ - ۰۲۱
 www.Reservoir.ir

شکل ۳: ابزار مشبک کاری

شکل ۴: زوایای مشبک کاری

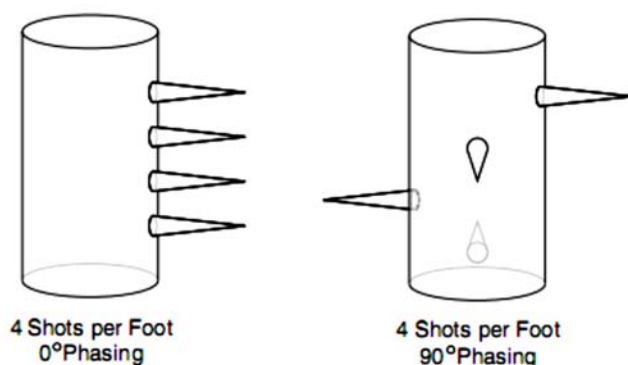
زاویه ۹۰ درجه بهترین حالت تخلیه را در مخزن ایجاد می کند. زاویه صفر از تمامی حالات ضعیف تر است و زمانی مناسب است که چاه دارای دبی کم باشد و از پمپ در چاه استفاده شود. در شکل زیر آرایش گلوله ها را در کنار یکدیگر می توان مشاهده نمود:

مجموعه مقالات چهارمین کنفرانس ملی مهندسی مخازن هیدروکربوری و صنایع بالادستی

۷ خرداد ۱۳۹۴، ایران، تهران، مرکز همایش‌های صدا و سیما

مجری: اهم اندیشان انرژی کیمیا ۸۸۶۷۱۶۷۶ - ۰۲۱

www.Reservoir.ir

شکل ۵: زوایای مشبک کاری

از آرایش نواری در زمانی که چاه با لوله مغزی تکمیل شده و فضای کمی در اختیار داریم استفاده می شود. زاویه آرایش گلوله ها به اندازه مشبک کننده، فاصله آن از جداری و نا همسانگردی سازند نسبت به تراوایی وابسته است.

۳- روش های مشبک کاری

- Bullet Perforation
- Jet Perforation
- مشبک کاری با استفاده از لیزر

۳-۱ Bullet Perforation روش

ابتدایی ترین روش مشبک کاری بوده که امروزه منسوخ شده است. بر روی یک دستگاه تیر انداز ۲۴ گلوله در فواصل ۸ سانتی متری با زاویه ۹۰ درجه جایگذاری شده اند و حدوداً ۱۳ گلوله در یک متر آتش می کند. حداکثر سه دستگاه تیراندازی را می توان به هم بست. قدرت گلوله های ایجاد کننده شبکه متغیر بوده و بستگی به عواملی همچون موارد ذیل دارد:

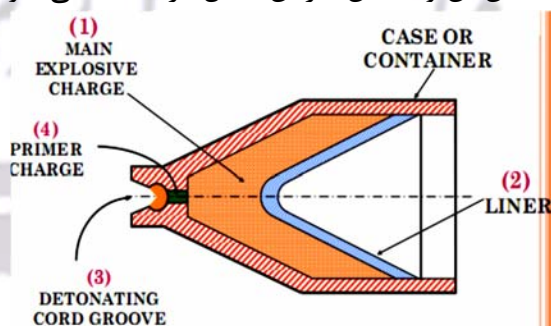
- کیفیت و میزان مواد منفجره
- فاصله بین دستگاه و لوله جداری
- جرم گلوله

مجموعه مقالات چهارمین کنفرانس ملی مهندسی مخازن هیدروکربوری و صنایع بالادستی
 ۷ خرداد ۱۳۹۴، ایران، تهران، مرکز همایش‌های صدا و سیما
 مجری: اهم اندیشان انرژی کیمیا ۸۸۶۷۱۶۷۶ - ۰۲۱
 www.Reservoir.ir

سرعت این گلوله‌ها در حدود 3300 ft/s است و میزان نفوذ آن ۲ تا ۵ فوت است و از این گلوله‌ها برای سازندهای شیلی و نرم که دمای آن‌ها کمتر از 270 درجه فارنهایت است می‌توان استفاده کرد. این گلوله در اطراف شکاف به وجود آمده ترک‌هایی نیز بوجود می‌آورند که می‌توان به جریان کمک کند.

۲-۳ روش شهاب فلزی (Jet Perforation)

در این نوع روش مشبک کاری به Shaped Charge نیز معروف است گلوله شلیک نمی‌شود، بلکه انفجار در باروت باعث تشکیل یک جت می‌شود که این جت با ایجاد فشار ۴ میلیون psi و سرعتی در حدود 30000 فوت بر ثانیه جداری را سوراخ کرده و وارد سازند می‌شود. بخشی از Liner به صورت مذاب پشت جت حرکت می‌کند که Carrot یا Slug نامیده می‌شود و هیچ نقشی در مشبک کاری ندارد. حتی در برخی اوقات با وارد شدن به شکاف باعث مسدود شدن آن و کاهش جریان سیال در شکاف می‌شود.

شکل ۵: شهاب فلزی

این نوع مشبک کننده‌ها در سازنده‌های مستحکم و آهکی قابل استفاده هستند و تا دمای 400 فارنهایت برای چاه نیز کارایی دارند. بر عکس حالت Bullet این نوع جت‌ها اطراف شکاف ترک ایجاد نمی‌کند. مهمترین عوامل تأثیرگذار بر روی عملکرد Jet Perforator ها به شرح ذیل می‌باشد.

- اندازه Gun و اندازه ماده منفجره
- فشار ته چاه، دما و چگالی سایل درون چاه
- Gun Clearance
- مقاومت جداری، ضخامت جداری و تعداد جداری

مجموعه مقالات چهارمین کنفرانس ملی مهندسی مخازن هیدروکربوری و صنایع بالادستی

۷ خرداد ۱۳۹۴، ایران، تهران، مرکز همایش‌های صدا و سیما

مجری: اهم اندیشان انرژی کیمیا ۸۸۶۷۱۶۷۶ - ۰۲۱

www.Reservoir.ir

۳-۳ مشبک کاری با استفاده از تکنولوژی لیزر

در روش‌های معمول مشبک‌کاری نظیر Jet Perforation و Ballistic Perforation علاوه بر مشکلات ایمنی، کنترل اندازه و عمق سوراخ ایجاد شده نیز دشوار بوده و باعث آسیب سازند می‌شود. تحقیقات انجام گرفته برای یافتن روش‌های جایگزین مشبک‌کاری نشان داده‌است که لیزر به‌خوبی توانایی برش و مشبک‌کاری سنگ‌ها را دارد. ضمن آنکه به‌دلیل انتقال حرارت فراوان برای سوراخ کردن سنگ، تراوایی و تخلخل سنگ نیز افزایش پیدا می‌کند. هر دو نوع سنگ مورد آزمایش یعنی Lime Stone و Sand Stone را می‌توان به گونه‌ای با لیزر مشبک‌کاری نمود. در مشبک‌کاری با لیزر اشعه لیزر با نمونه سنگ برخورد کرده و انرژی لیزر به سنگ انتقال می‌یابد. این انرژی باعث افزایش دما در نمونه سنگ می‌شود تا آنجا که خاصیت سیمان‌شدگی بین ذرات ذوب و یا بخار شده و می‌شکند. میزان تاثیر و بازدهی استفاده از لیزر به خواص فیزیکی و گرمایی سنگ بستگی دارد. کاربرد مدل ماتریس به‌دلیل اینکه با فرض عدم وجود آسیب‌دیدگی سازند در هنگام حفاری چاه و انجام پروسس مشبک‌کاری ارائه شده بود، کاربرد چندانی برای استفاده‌کنندگان نداشته است.

لیزر (Light Amplifications by Stimulated Emission of Radiation) این پرتو جادویی، سال‌های زیادی است که در صنایع مختلف کشورها، عملیات نظامی، پزشکی مورد استفاده قرار گرفته شده است. لیزرها انواع مختلفی دارند که از بین آنها، لیزرهای DLS، DP-Yag، LP-Yag، CO₂، در برش‌کاری، جوشکاری و سوراخ‌کاری قطعات فلزی کاربرد گسترده‌ای دارند. در سال‌های گذشته با معرفی لیزرهای پرتوان فیبری، این دسته از لیزرها نیز به‌دلیل عمر بالای دستگاه، هزینه‌های بسیار پایین نگهداری و قابلیت تحرک بسیار بالا بعنوان جایگزین مناسبی برای لیزرهای فوق‌گشته‌اند. برای انتخاب نوع لیزر در عملیات مشبک‌کاری باید مقایسه‌ای بین انواع مختلف لیزرهای مورد استفاده در صنایع صورت گیرد تا بهترین نوع آن برای این کار انتخاب شود. جدول (۱) مقایسه پارامترهای مخالف لیزر کاربردی در صنایع مختلف را نشان می‌دهد.

مجموعه مقالات چهارمین کنفرانس ملی مهندسی مخازن هیدروکربوری و صنایع بالادستی

۷ خرداد ۱۳۹۴، ایران، تهران، مرکز همایش‌های صدا و سیما

مجری: اهم اندیشان انرژی کیمیا ۸۸۶۷۱۶۷۶ - ۰۲۱

www.Reservoir.ir

جدول ۱: پارامترهای مختلف لیزر کاربردی در صنایع مختلف

Parameter	Co ₂	LP-Yag	DP-Yag	DLS	FL
Power, Kw	۱-۳۰	۱-۵	۱-۴	۱-۴	۱-۳۰
BPP, mrad*mm	۳-۶	۲۲	۲۲	<۲۰۰	۲-۲۵
WP Efficiency, %	۸-۱۰	۲-۳	۴-۶	۲۵-۳۰	۱۶-۲۰
Output Power stability	Bad	Bad	Bad	Good	Very good
Back reflection sensitivity	High	High	High	Min	Min
Foot print, m ²	۱۰-۲۰	۱۱	۹	۴	۰/۵
Electrical Power, Kw	۴۰-۵۰	۱۳۳-۲۰۰	۶۷-۱۰۰	۱۳-۱۶	۱۶-۲۵
Water, m ² /h	۱۰	۲۲	۶-۸	۸-۱۰	>۲
Mobility	N/A	N/A	N/A	Limited	High
LD/lamp replacement time, hrs.	-	۳۰۰-۵۰۰	۲۰۰۰-۵۰۰۰	۳۰۰۰-۴۰۰۰	-

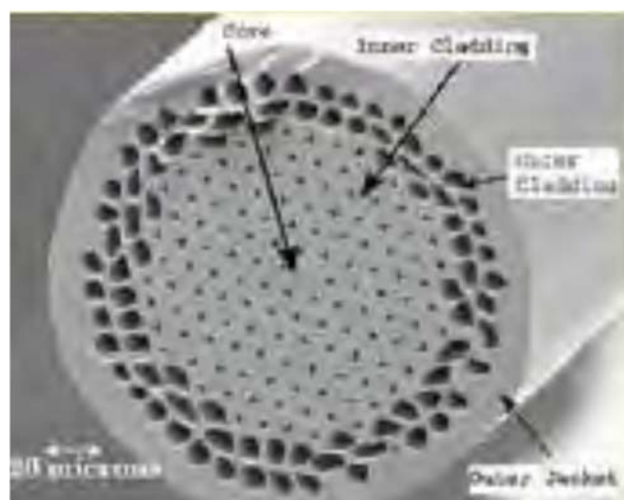
از بین لیزرهای فیبری، Ytterbium به دلیل بازده بالاتر و قدرت بیشتر نسبت به لیزرهای هم کلاس خود، دارای کاربرد بیشتری نسبت به سایر انواع این سری از لیزرها مانند Erbium یا Thulium می‌باشد. در شکل زیر ساختار داخلی فیبر نوری و اجزای آن آورده شده است.

مجموعه مقالات چهارمین کنفرانس ملی مهندسی مخازن هیدروکربوری و صنایع بالادستی

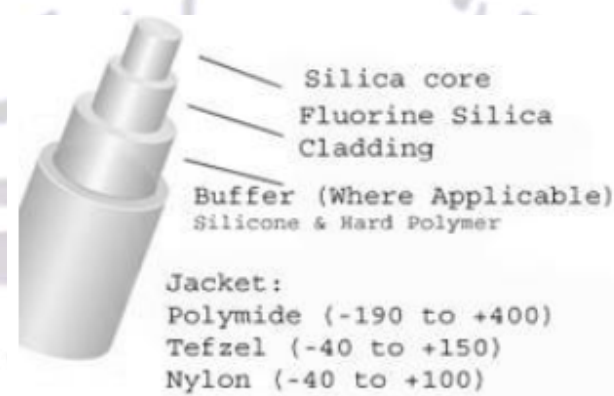
۷ خرداد ۱۳۹۴، ایران، تهران، مرکز همایش‌های صدا و سیما

مجری: اهم اندیشان انرژی کیمیا ۸۸۶۷۱۶۷۶ - ۰۲۱

www.Reservoir.ir

شکل ۶: ساختار داخلی فیبرهای لیزری

شکل ۷: شکل داخلی فیبرهای لیزری

تکنولوژی لیزرهای فیبری مزایای جدیدی را نسبت به سایر لیزرهای صنعتی در اختیار ما قرار می‌دهد. بازده بالای این لیزر موجب می‌شود تا در شرایط یکسان عملیاتی، توان الکتریکی کمتری برای تولید قدرت خروجی واحد، نسبت به لیزرهای معمول YAG مورد نیاز باشد. به‌عنوان مثال برای تولید قدرت خروجی یکسان ۴ کیلوولت، لیزر Nd YAG نیازمند ۲۰۰ کیلوولت و لیزر Ytterbium، ۲۵ کیلوولت توان الکتریکی می‌باشد که این بیانگر کاهش ۸۷/۵ درصد در توان ورودی برای تولید خروجی یکسان می‌باشد. یکی دیگر از مزایای قابل توجه لیزر فیبری (Ytterbium)، عمر بالای این لیزرها در حدود ۵۰۰۰۰ تا ۱۰۰۰۰۰ ساعت می‌باشد. علاوه بر

مجموعه مقالات چهارمین کنفرانس ملی مهندسی مخازن هیدروکربوری و صنایع بالادستی

۷ خرداد ۱۳۹۴، ایران، تهران، مرکز همایش‌های صدا و سیما

مجری: اهم اندیشان انرژی کیمیا ۸۸۶۷۱۶۷۶ - ۰۲۱

www.Reservoir.ir

آن، این تکنولوژی نیاز به چیلر را محدود و در برخی موارد سیستم خنک‌سازی را حذف می‌نماید. هم‌چنین، پایداری قدرت خروجی این سیستم نسبت به سایر لیزرهای هم‌رده، قابل توجه می‌باشد. با بیان ویژگی‌های فوق و نگاهی به جدول ۱ که مقایسه‌ای بین انواع مخالف لیزرهای صنعتی می‌باشد، به نظر می‌رسد استفاده از (Ytterbium Fiber laser) با تکنولوژی فعلی بهترین نوع لیزر در مطالعات یافتن جایگزین برای روش‌های فعلی مشبک‌کاری چاه می‌باشد. این درحالی‌است که سیر پرشتاب تکنولوژی ساخت لیزرهای فیبری، افزایش قدرت YFL، کوچکتر شدن ابعاد دستگاه‌های تولید و ساخت فیبرهای بهتر در سال‌های آینده را نوید می‌دهد. در بحث نحوه انجام عملیات دو گزینه به نظر می‌رسد. گزینه اول قرار دادن منبع لیزر در بالای چاه و انتقال پرتو لیزر توسط فیبر به محل مورد نظر است. از مزایای این روش می‌توان به این نکته اشاره نمود که در این شیوه، منبع لیزر که نسبت به دماهای بالا و ضربه حساس می‌باشد در مکان مناسبی قرار گرفته و مشکلی ازین جهت بوجود نمی‌آید. در این مورد باید ادامه مسیر توسط فیبر طی شود و برای جلوگیری از اتلاف زیاد در طول مسیر، دیودهای انتقال نور در فواصل مشخص در مسیر فیبر قرار گیرند. اگرچه مسیر توسط دیودها تقویت می‌شود اما به دلیل مقداری اتلاف در مسیر، منبعی پر قدرت برای تولید لیزر مورد نیاز است. گزینه دوم انتقال منبع لیزر به داخل تا حد امکان با توجه به ابعاد دستگاه و قطر چاه و ادامه مسیر توسط فیبر است. در این صورت منبع لیزر مورد استفاده می‌تواند دارای توان کمتری باشد، اما حفاظت آن از ضربه‌های وارد شده الزامی می‌باشد. هم‌چنین در محل انجام شلیک به سازند هدف، برای تسهیل در خروج موادی که توسط لیزر برداشته می‌شوند و برای کمک به تمیز نمودن معبر ایجاد شده، باید هوای فشرده توسط یک نازل به محل هدایت شود. مجموعه این عملیات، ما را در رسیدن به هدف انجام مشبک‌کاری با لیزر، یاری می‌دهد.

یکی از مهم‌ترین ویژگی‌های مشبک‌کاری با لیزر افزایش ضریب نفوذپذیری می‌باشد. یکی از معایب مشبک‌کاری با روش‌های قبلی، آسیب‌زدن سازند مورد اصابت گلوله می‌باشد. برای درک این مطلب، راندمان جریان‌ی نمونه مغزه (Core Flow Efficiency) به صورت زیر تعریف می‌گردد.

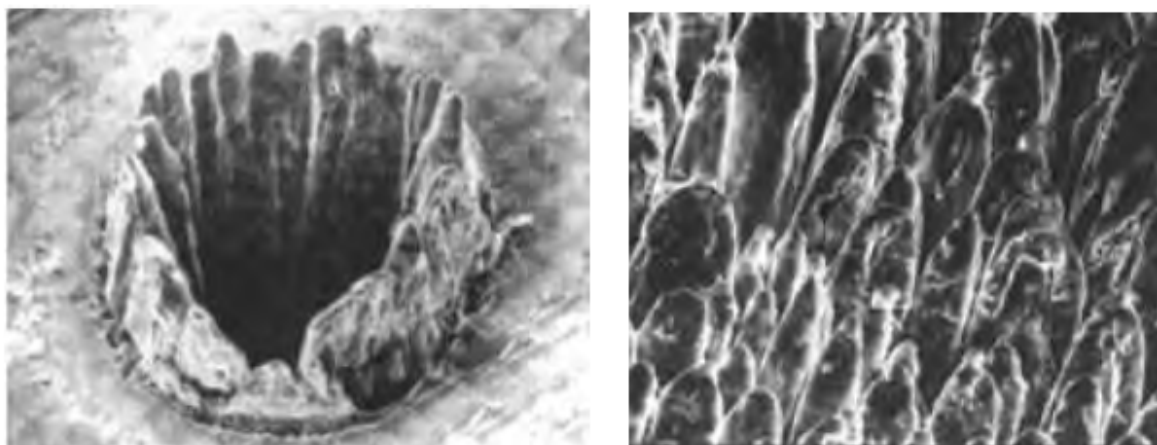
$$CFE = \frac{k_p}{k_i}$$

K_p : نفوذ پذیری موثر سازند بعد از عملیات مشبک‌کاری

K_i : نفوذ پذیری نسبی ایده‌آل سازند قبل از انجام عملیات مشبک‌کاری

مجموعه مقالات چهارمین کنفرانس ملی مهندسی مخازن هیدروکربوری و صنایع بالادستی
 ۷ خرداد ۱۳۹۴، ایران، تهران، مرکز همایش‌های صدا و سیما
 مجری: اهم اندیشان انرژی کیمیا ۸۸۶۷۱۶۷۶ - ۰۲۱
 www.Reservoir.ir

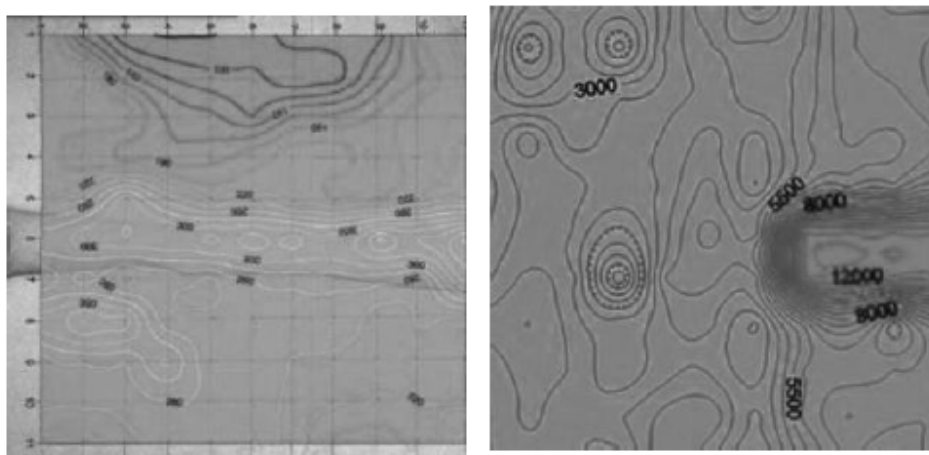
اگر CFE برابر با یک باشد، هیچ‌گونه آسیبی به سازند وارد نشده است و نفوذپذیری آن قبل و بعد از انجام عملیات مشبک‌کاری برابر است. با روش‌های فعلی و با توجه به آسیب‌های وارد شده، میزان CFE بین ۰/۶۵ تا ۰/۸۵ متغیر است و بصورت کلی این میزان کاهش پس از مشبک‌کاری در حدود ۲۰ درصد برآورد می‌شود. این کاهش باعث می‌شود تا انجام عملیات تحریک پس از مشبک‌کاری ضروری باشد تا بتوان ارتباط بین مخزن و حفره چاه را برقرار نمود. این درحالی‌است که انجام عملیات مشبک‌کاری با YFL نه تنها آسیبی را به سازند وارد نمی‌کند بلکه میزان CFE را افزایش می‌دهد. یکی از ویژگی‌های سطوحی که مورد تابش لیزر قرار گرفته‌اند، برجستگی مخروطی شکل است که پس از تابش برجا می‌ماند. در شکل ۳ اثر تابش لیزر و شکل‌گیری مخروط را نشان می‌دهد.

شکل ۸: اثر تابش لیزر و شکل‌گیری مخروط

بررسی‌های انجام گرفته نشان می‌دهند که پس از انجام عملیات مشبک‌کاری با لیزر، نفوذپذیری معبر ایجاد شده بین ۱۵ تا ۳۰ درصد افزایش می‌یابد. اگرچه در بعضی از موارد، این افزایش تا ۳۰۰ درصد نیز مشاهده شده است. (شکل ۳-۵)

مجموعه مقالات چهارمین کنفرانس ملی مهندسی مخازن هیدروکربوری و صنایع بالادستی
 ۷ خرداد ۱۳۹۴، ایران، تهران، مرکز همایش‌های صدا و سیما
 مجری: اهم اندیشان انرژی کیمیا ۸۸۶۷۱۶۷۶ - ۰۲۱
 www.Reservoir.ir

شکل ۹: افزایش نفوذ پذیری در اثر استفاده از YFL

می‌توان گفت در صورت استفاده از YFL برای مشبک‌کاری، عملیات تحریک چاه هم‌زمان با ایجاد مسیر عبور سیال انجام می‌شود.

۴- نتیجه گیری

انجام مشبک‌کاری با روش‌های فعلی علاوه بر خطرات و ریسک بالای کار، آسیب‌های بسیار زیادی را به مجموعه چاه و سازند وارد می‌کند. در سال‌های اخیر با پیشرفت تکنولوژی لیزر و عرضه لیزرهای پر قدرت، امکان استفاده از این تکنیک در مشبک‌کاری چاه فراهم شده است. در صورت استفاده از این تکنیک مزایای بسیاری در اختیار ما قرار می‌گیرد. مکانیسم مشبک‌کاری با لیزر، با استفاده از انتقال حرارت کنترل می‌شود. با افزایش فشار روی سنگ، فشردگی آن بیشتر شده و فضاهای خالی کمتر می‌شود و انتقال حرارت کارتری صورت می‌گیرد. همچنین در مشبک‌کاری با لیزر، تخریب سازند (Damage) به‌وجود نخواهد آمد و خرده‌های ریز که تخلخل را کاهش می‌دهند نیز حذف می‌شود. همچنین کنترل قوی‌تری روی شکل، اندازه و زاویه تونل‌ها به‌دست می‌آید. با افزایش فشار، کارایی این روش به‌خصوص در مورد Lime Stone بیشتر می‌شود. مشبک‌کاری تحت اشباع هیدروکربن SE بیشتری نسبت به نمونه خشک دارد اما این اثر در Lime Stone به‌علت کمتر بودن فضاهای خالی و اشباع کمتر، کمتر است.

مجموعه مقالات چهارمین کنفرانس ملی مهندسی مخازن هیدروکربوری و صنایع بالادستی
۷ خرداد ۱۳۹۴، ایران، تهران، مرکز همایش‌های صدا و سیما
مجری: اهم اندیشان انرژی کیمیا ۸۸۶۷۱۶۷۶ - ۰۲۱
www.Reservoir.ir

منابع

۱- عادل‌زاده. محمدرضا، اصول مهندسی و بهره‌برداری تولید، جلد اول، چاپ اول، تهران، انتشارات ستایش، ۱۳۸۶

2- Gahan Brian C., Batarseh Samih, Sharma Bhargar: Analysis of Efficient high power lasers for well performance, SPE paper# 90661, 2004

3- Galvanauskas Almantas: Large mode area designs enhance fiber laser performance, SPE magazine, July 2004

4- Shiner Bill: New high power fiber laser enables Cutting-Edge Research, Laser technology, Gas TIP, winter 2004

۵- تقوی، آرش، مشبک کاری مخازن کربناته نفت سنگین، اولین کنفرانس و نمایشگاه تخصصی نفت